

MOSÓ MASA ÉS BARÁTAI

F. Györfly Anna grafikusművész centenáriumi kiállítása
Petőfi Irodalmi Múzeum, 2016. április 30-ig

F. Györfly Anna (1915–2006) az elmúlt hatvan év egyik legtermékenyebb gyermekkönyv-illusztrátora volt. Nemzedékek nőttek fel az általa illusztrált könyveken és diafilmeken, amelyek közül a legismertebbek (Mosó Masa mosodája, Pöttyös Panni, Hófehérke, Óvoda az őserdőben) máig népszerűek. A kiállítás első ízben mutatja be a grafikus sokoldalú munkásságát iparművészeti pályakezdésétől a gyermekkönyv- és meseillusztrációkig. ●

A SZELLEM MEGLINCSELÉSE

Zappe László

Október – de meglehet az egész most kezdődő évad – legfontosabb színházi eseménye Az olaszliszakai bemutatása volt a Katona József Színházban. Kivételesen még a bulvársajtó ocsmány érdeklődése is jó ügyet szolgálhat. Olyan körök, rétegek figyelmét is fölkeltheti, amelyek a művészi színvonalra, de még a művészi módon megfogalmazott társadalmi problémákra sem lennének különben fogékonyak. Pedig *Máté Gábor* színháza évek óta módszeresen keresi és meg is találja a mai magyar világ legizgalmasabb, legérzékenyebb kérdéseit.

Az olaszliszakai előadása összegző tárháza mindezeknek. Miközben nincs benne semmi, ami túlmenne a művészet határain. Az előadás nem beszél ki a maga művészi keretei közül. Valójában semmi igazi ok bárki részéről személyes sértődésre. Szinte csak a cím kötődik szorosan a konkrét eseményhez, nyilván figyelemfelkeltő szándékkal. A tények, dokumentumok csak kiindulásul szolgálnak, és csak az általános helyzetet jellemzik. Az előadásban senkit sem neveznek néven, a színlapon is mindenki helyzete szerint szerepel: idegen turista, áldozat, vádlott, bíró, ügyész, ügyvéd, rendőr, falubeli.

Borbély Szilárd drámája, amely az előadás alapját, gerincét képezi, sem kötődik szorosan az olaszliszakai rémdrámához. Az író, akinek végül is nem sikerült kiírni magából személyes tragédiáját, két másik réteget, ha

tetszik, cselekményszálat fűz a történethez. Mindenekelőtt saját életének végzetes eseménysorát, szüleinek a meggyilkolását, az ahhoz kapcsolódó nyomozás rideg embertelenségét, megalázó, méltóságot sértő folyamatát. Mindezt pedig tágasabb történelmi keretbe helyezi a zsidóüldözések emlékének felidézésével. *Haumann Péter* kamerával a kezében keresi a múlt nyomait, amivel nagyon irritálja *Bán Jánost*, a falubelit, aki dühösen tiltakozik nemcsak a múlt felpiszkálása, a történelem felhánytorgatása, de a szerinte túlságos külföldi érdeklődés ellen is. Felejtés és bezárkózás a háritás két alapvető gesztusa emlékezés és feldolgozás helyett. Érvrendszere a maga szempontjából meggyőző: a nyomorúságon a sok beszéd nem segít.

A közelmúlt két tragikus eseménysora kétféle módon jelenik meg. Az író szüleinek meggyilkolását szenvedélyes tárgyilagossággal, lefojtott indulatokat éreztető objektivitással beszéli el. Szüleit keresztnevükön említi, egyszerre közelítve és eltávolítva őket magától, inkább mintha barátokról, ismerősökről szólna. *Fekete Ernő* előadásában a személyes megrázkódtatást elfedi a humanista racionalizmus, tényszerűség, objektivitásigény.

Ugyancsak ő személyesíti meg az áldozatot. Egy múltbeli embert szembeesít korunkkal. Egy református paptanárt hoz a tizennyolc-tizenkilencedik századból, a felvilágosodás, a reformkor idejéből. *Borbély Szilárd* verses

szövegével hangsúlyozottan magyar tradíciót jelenít meg, amely mintha nyomtalanul elveszett volna. *Mészáros Blanka* a nagyon okos nagyobbik lány szerepében emlékezteti folyvást a jelenre, korunkra, ahol folyvást a szellem meglincselése folyik. Amiről a tanár csak az emelkedett szellemek nagyvonalú naivitásával, elnézésével vesz tudomást.

Végül a tárgyalási részben dokumentálva jelenik meg a nyomorúság, az anyagi és kulturális kisémmizettség, oktalanság, elvadultság, amelyben tenyészik a brutalitás, az értelmetlen erőszak, a lelkiismeret teljes hiánya. *Bíró (Szirtes Ági)*, ügyész (*Borbély Alexandra*), ügyvéd (*Pelsőczy Réka*) megfogható tények nélkül kénytelen valamiféle ítéleten munkálkodni, hiszen már a helyi rendőrnek (*Baki Dániel*) is az a legfőbb gondja, hogy miért éppen neki kellett akkor szolgáltatban lennie. A vádlott – akit végül is elítélnék – zavaros levele *Tasnádi Bence* igaz előadásában és a kivetített kézirat alátámasztva ugyancsak a szellemi-lelki elnyomódás, elsívárosodás megrázó dokumentuma.

Cziegler Balázs díszlete frízszerűen keretezi a lényegében üres játékteret, történelmi tárgyú domborművekkel, hátul középen a feledés nyílásával, amely elnyeli az áldozatokat. *Füzér Anni* jelmezei feltűnés nélküli pontossággal igazodnak a szereplők egyéniségéhez, társadalmi helyzetéhez.

Pálos Hanna vezetésével fehér ruhás menyecskekórus és népi hangzású zenei anyag – *Jordán Adél* élesen szóló énekhangjával – erősíti művészi érvényűvé a súlyos társadalmi látletet. ●